

KÖNYVTÁRI TREND/ JELENTÉSEK

2015-2023 / 2023 / 9.

KUTATÁSTÁMOGATÁS,
REPOZITÓRIUM

Magyar Nemzeti Múzeum
Közgyűjteményi Központ

ORSZÁGOS
SZÉCHÉNYI
KÖNYVTÁR

KUTATÁSTÁMOGATÁS, REPOZITÓRIUM

BEMUTATJUK A SZAKKÖNYVTÁRI FUNKCIÓVAL IS RENDELKEZŐ KÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSI PONTOK KUTATÁSTÁMOGATÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ SZOLGÁLTATÁSAIT.

A *Kutatástámogatás, repozitórium* című riport kifejezetten a szakkönyvtári funkcióval is rendelkező könyvtári szolgáltatási pontok kutatástámogatáshoz kapcsolódó szolgáltatásairól szól. Egyes szolgáltatások esetében, ha voltak idősorosan összehasonlítható adatok, évekre visszamenőleg mutatjuk be a változásokat, viszont sok szolgáltatáshoz csak a 2020. évtől kezdve vannak adataink, mivel az volt az első év, amikor jelentősen bővült a kutatástámogatási tevékenységre vonatkozó kérdések köre.

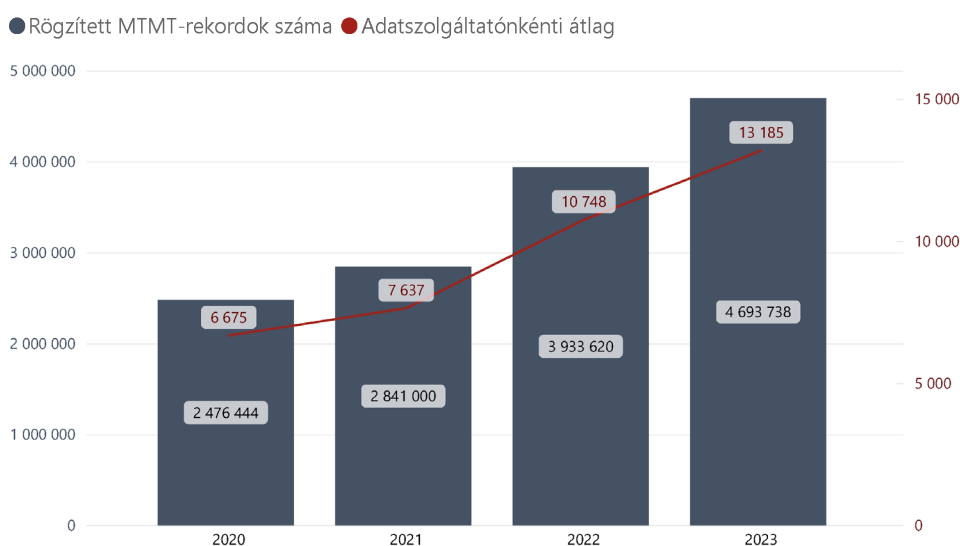
1. Intézményi adminisztrátorok által rögzített MTMT-rekordok száma;
2. Saját nyílt hozzáférésű (Open Access) kiadványok száma;
3. Intézményi repozitóriummal rendelkező intézmények;
4. Az intézményi repozitóriumok rekordjainak száma a tárgyév december 31-én;
5. Az intézményi repozitóriumok látogatottsága;
6. Kutatási adatok menedzselésére vonatkozó szolgáltatást nyújtó intézmények száma;

7. Szakkönyvtári bibliográfiát készítő intézmények száma;
8. DOI-regisztrációs szolgáltatást nyújtó intézmények száma.

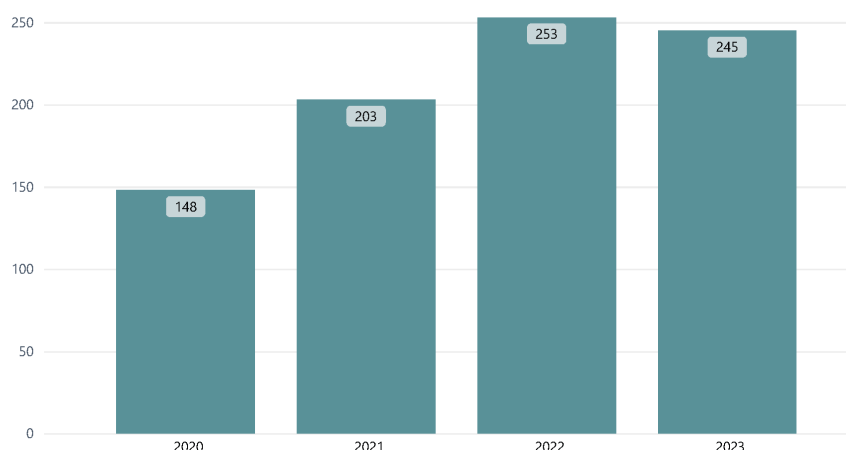
1. INTÉZMÉNYI ADMINISZTRÁTOROK ÁLTAL RÖGZÍTETT MTMT-REKORDOK SZÁMA

A Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) célja egységes nyilvántartást vezetni a hazai tudományos élet szereplőinek publikációs tevékenységéről, idézettségéről. A szakkönyvtári funkcióval is rendelkező könyvtári szolgáltatási pontok egy részében van intézeti MTMT-adminisztrátor, akinek feladata az intézményhez tartozó oktatók és kutatók közleményeinek rögzítése a rendszerben. A diagram 2020-tól szemlélteti az adatokat. Az intézményekben rögzített MTMT-rekordok száma 2020-ban 2 476 444 darab volt, 2022-ben, 3 933 620, 2023-ban pedig már 4 693 738 darab, tehát 2022-höz viszonyítva 19%-os volt a bővülés mértéke (1. ábra).

1. ÁBRA: INTÉZMÉNYI ADMINISZTRÁTOROK ÁLTAL RÖGZÍTETT MTMT-REKORDOK SZÁMA 2020–2023

2. ÁBRA: AZ ADOTT ÉVBEN KIADOTT SAJÁT NYÍLT HOZZÁFÉRÉSŰ (OPEN ACCESS) KIADVÁNYOK SZÁMA 2020–2023

2. SAJÁT NYÍLT HOZZÁFÉRÉSŰ (OPEN ACCESS) KIADVÁNYOK SZÁMA

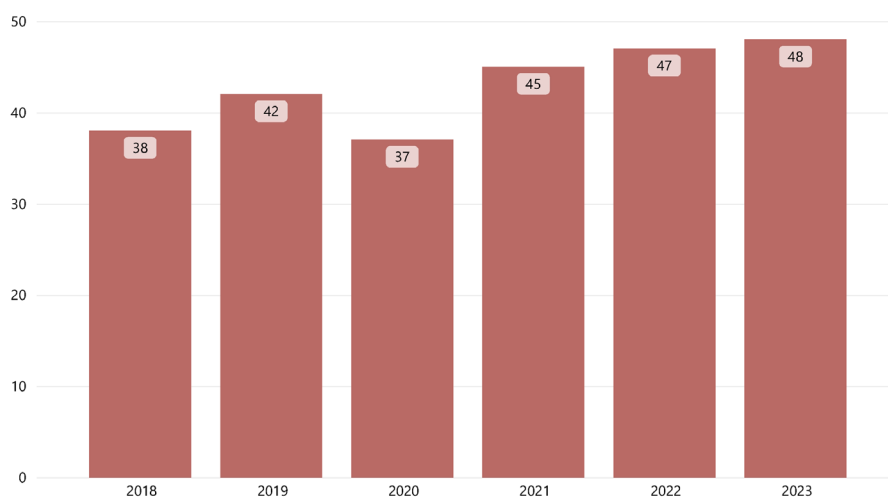
A könyvtári szolgáltatási pontok nyílt hozzáférésű kiadványainak számáról 2018 óta vannak adataink, ám a kérdésfeltevés 2020-as pontosítása miatt (bevezetésre került az Open Access fogalma) az adat idősorososan nem összehasonlítható. A szakkönyvtári funkcióval is rendelkező könyvtári

szolgáltatási pontoknak összesen 245 Open Access kiadványuk volt 2023-ban (2. ábra).

3. INTÉZMÉNYI REPOZITÓRIUMMAL RENDELKEZŐ INTÉZMÉNYEK SZÁMA 2018–2023

Intézményi repozitóriumot 2018-ban összesen 38 szakkönyvtári funkcióval is rendelkező könyvtári szolgáltatási pont működtetett, 2023-ra 48-ra nőtt a számuk (3. ábra).

3. ÁBRA: INTÉZMÉNYI REPOZITÓRIUMMAL RENDELKEZŐ INTÉZMÉNYEK SZÁMA 2018–2023

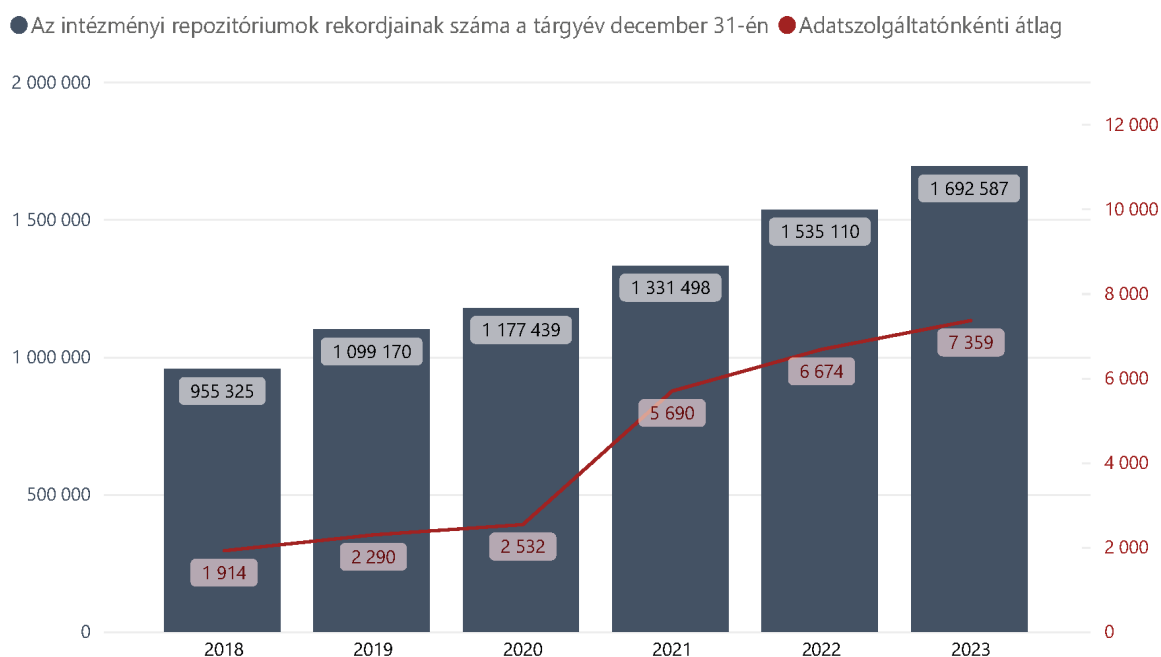

4. AZ INTÉZMÉNYI REPOZITÓRIUMOK REKORDJAINAK SZÁMA A TÁRGYÉV DECEMBER 31-ÉN

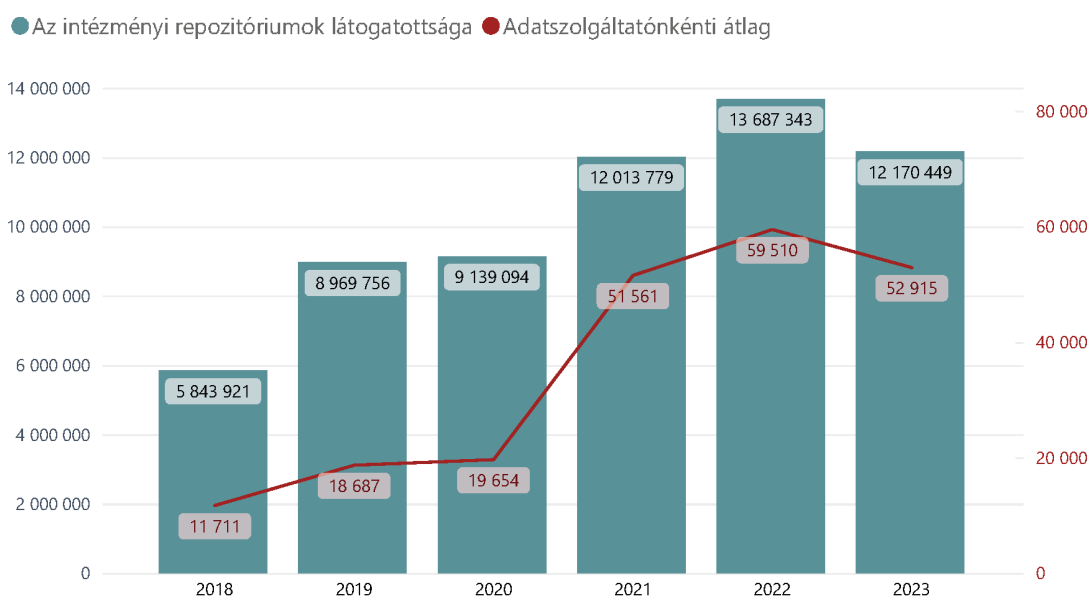
Az intézményi repozitóriumok száma évről évre dinamikusan emelkedik. 2018-ban a szakkönyvtári funkcióval is rendelkező könyvtári szolgáltatási pontok repozitóriumaiba betöltött rekordok száma 955 325 darab volt, amely 2019-re 15%-kal, 1 099 170-

re emelkedett, majd egy újabb 7%-os emelkedést követően 2020-ban már elérte az 1 177 439 rekordot. Ez az érték 2023-ra még tovább nőtt, a rekordok száma 1 692 587 lett, amely így 2018-hoz viszonyítva 77%-os emelkedésnek felel meg. Az átlagértékek 2021-től történt meredekebb emelkedése mutatja, hogy néhány nagyobb könyvtári repozitórium rekordjainak száma kiugró mértékben gyarapodott az elmúlt években (4. ábra).

4. ÁBRA: AZ INTÉZMÉNYI REPOZITÓRIUMOK REKORDJAINAK SZÁMA A TÁRGYÉV DECEMBER 31-ÉN 2018–2023

5. ÁBRA: AZ INTÉZMÉNYI REPOZITÓRIUMOK LÁTOGATOTTSÁGA 2018–2023

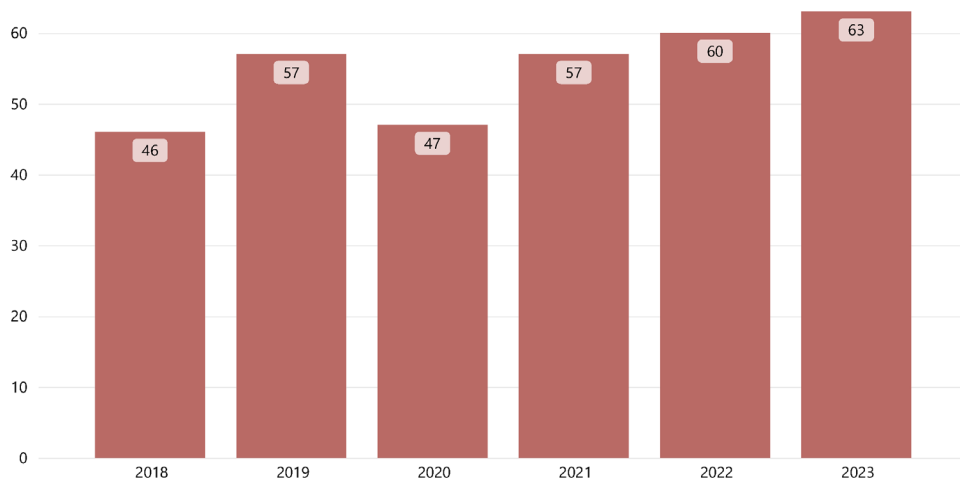

5. AZ INTÉZMÉNYI REPOZITÓRIUMOK LÁTOGATOTTSÁGA

A szakkönyvtári funkcióval is rendelkező könyvtári szolgáltatási pontok repozitóriumainak bővülő adatbázisa és ismertsége a látogatók számának emelkedésével járt együtt. 2018-ban 5 843 921 látogatót mértek, ez az érték 2019-re már 8 969 756-ra nőtt, 2020-ban kissé emelkedett 9 139 094-re, majd egy nagy megugrást követően 2021-ben

12 013 779-re, majd 2022-ben 13 687 343-as csúcsra ért. 2023-ban kisebb korrekció történt, és nagyjából a 2021. évi szintre esett vissza a látogatottság. A 2018-as érték fenntartással kezelendő, tekintve, hogy 2018-ban a szakkönyvtári funkcióval is rendelkező könyvtári szolgáltatási pontoknak először kellett látogatottsági adatot mérniük és közölniük a kulturális statisztikában (5. ábra).

6. ÁBRA: KUTATÁSI ADATOK MENEDZSELÉSÉRE VONATKOZÓ SZOLGÁLTATÁST NYÚJTÓ INTÉZMÉNYEK SZÁMA 2018–2023

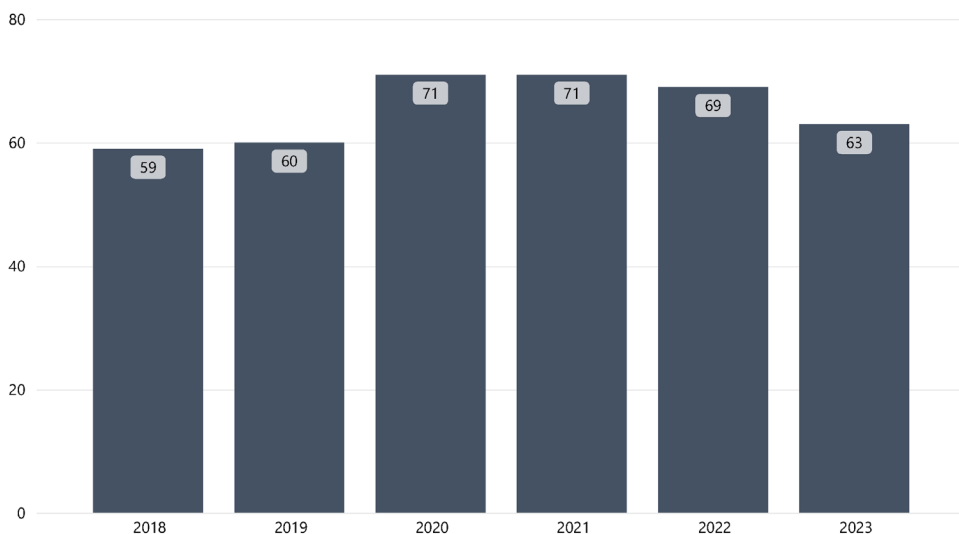
6. KUTATÁSI ADATOK MENEDZSELÉSÉRE VONATKOZÓ SZOLGÁLTATÁST NYÚJTÓ INTÉZMÉNYEK SZÁMA

Kutatási adatokat kezelő, rendszerező, hosszú távon megőrző és/vagy a kutatási anyagok menedzselésére vonatkozó terv elkészítésében segítő szolgáltatást 2018-ban 46 szakkönyvtári funkcióval is rendelkező könyvtár nyújtott, 2019-ben 57, 2020-ban 47, 2021-ben ismét 57, 2022-ben 60, 2023-ban pedig már 63 (6. ábra).

7. SZAKKÖNYVTÁRI BIBLIOGRÁFIÁT KÉSZÍTŐ INTÉZMÉNYEK SZÁMA

Folyamatosan gondozott szakterületi bibliográfiát – az eseti jelleggel készített bibliográfiákat nem ide sorolva – összesen 59 szakkönyvtári funkcióval is rendelkező könyvtári szolgáltatási pont készített 2018-ban, 2019-ben ez az érték csak eggyel változott (60-ra), 2020-ban és 2021-ben viszont már 71 intézmény készített szakterületi bibliográfiát. Ez az érték 2022-re 69, majd 2023-ra 63 intézményre szűkölt (7. ábra).

7. ÁBRA: SZAKKÖNYVTÁRI BIBLIOGRÁFIÁT KÉSZÍTŐ INTÉZMÉNYEK SZÁMA 2018–2023

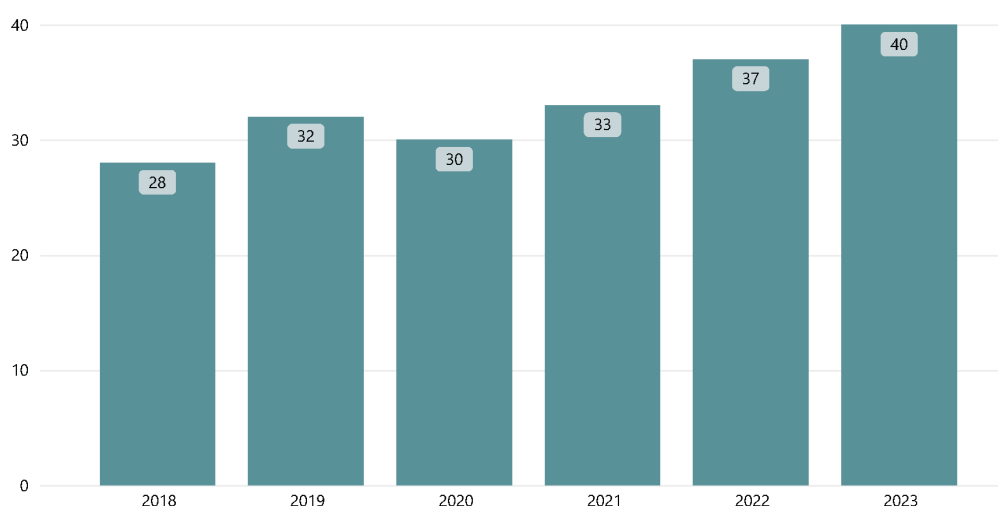
8. DOI-REGISZTRÁCIÓS SZOLGÁLTATÁST NYÚJTÓ, ILLETVE KIADÓI TEVÉKENYSÉGET VÉGZŐ INTÉZMÉNYEK SZÁMA

2018-ban 28 szakkönyvtári funkcióval is rendelkező könyvtári szolgáltatási pont vállalta a dokumentumok DOI (Digital Object Identifier = Digitális Objektumazonosító) regisztrációját valamelyik DOI-ügynökségnél. Ez az érték 2019-re kismértékben emelkedett (32-re), 2020-ban viszont 30-ra csökkent, majd 2021-től emelkedő pályára

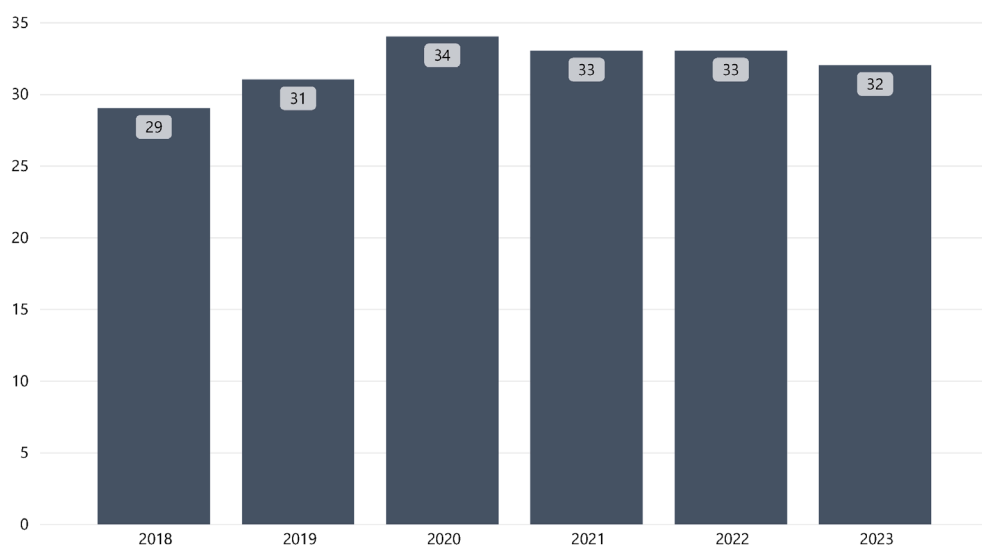
állt: 2023-ra 40-re nőtt a DOI-regisztrációs szolgáltatást nyújtó intézmények száma (8. ábra).

2018-ban összesen 29 szakkönyvtári funkcióval is rendelkező könyvtári szolgáltatási pont szerkezeti és működési szabályzata (SZMSZ) foglalta magában a kiadói tevékenységet. Ez az érték 2019-re kettővel, majd 2020-ra újabb hárommal bővült, így 2020-ban már 34 szakkönyvtári funkcióval is rendelkező könyvtári szolgáltatási pont végzett kiadói tevékenységet. Számuk ezután érdemben nem változott (2021 és 2022-ben 33), tavaly pedig 32 ilyen intézményt regisztráltunk (9. ábra).

8. ÁBRA: DOI-REGISZTRÁCIÓS SZOLGÁLTATÁST NYÚJTÓ INTÉZMÉNYEK SZÁMA 2018–2023

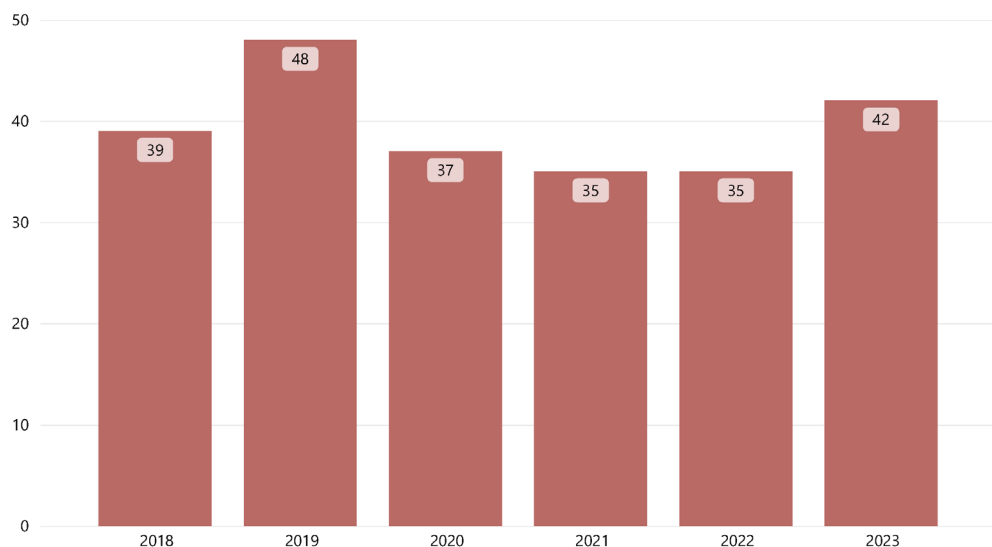
9. ÁBRA: KIADÓI TEVÉKENYSÉGET VÉGZŐ INTÉZMÉNYEK SZÁMA 2018–2023

2018-ban 39 szakkönyvtári funkcióval is rendelkező könyvtári szolgáltatási pont szervezeti és működési szabályzata írta le, hogy az intézmény tudományos tevékenységet végez, és ennek érdekében tudományos és/vagy kutatói munkakörben vagy tudományos fokozattal rendelkező szakember(ek)e

foglalkoztat. Az ilyen tevékenységet folytató szakkönyvtári funkcióval is rendelkező könyvtári szolgáltatási pontok száma 2019-ben 48-ra emelkedett, majd 2020-ban 37-re, 2021-ben 35-re csökkent, ami 2022-ben sem változott, viszont 2023-ban 42-re nőtt (10. ábra).

10. ÁBRA: SZERVEZETT KERETEK KÖZÖTT KUTATÁSI TEVÉKENYSÉGET VÉGZŐ INTÉZMÉNYEK SZÁMA 2018–2023

Magyar Nemzeti Múzeum
Közgyűjteményi Központ

ORSZÁGOS
SZÉCHÉNYI
KÖNYVTÁR

KÉSZÍTETTE Havadi Gergő, Erdélyi Károly, Bebiák Magdolna
LEKTORÁLTA Szüts Etele, a Könyvtári Intézet igazgatója
OLVASÓSZERKESZTŐ Horváth Barnabás Dávid
LAPTERV Kóbor Szilvia

FELELŐS KIADÓ Rózsa Dávid, az MNMKG OSZK főigazgatója

A KÉZIRAT LEZÁRÁSA: 2024. november
2015–2023 (2024. évi 9. szám)
ISSN 2939-7472